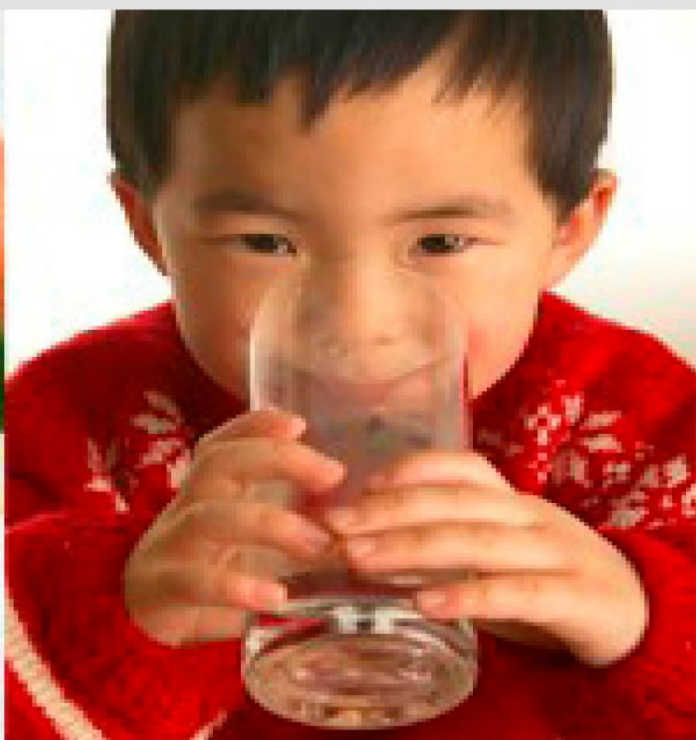

TROMS fylkeskommune
ROMSSA fylkkasuohkan

Samarbeid mellom **Flyktningetjenesten, asylmottak og den offentlige tannhelsetjenesten i Troms fylkeskommune**

INNHOLD

Begrepsavklaring	3
Om rettigheter og tilbud i tannhelsetjenesten	3
Behandlingstilbud	4
Bruk av tolk	4
Barn med innvandrerbakgrunn	5
Lover og regelverk	5
Undervisningsmaterieill	6

Vedlegg

Samarbeidskontrakt

Tilbudsskjema

Informasjon om tannhelsetjenester til asylanter

Guidelines til tannklinikker som har asylmottak.

BEGREPSAVKLARING

- **Asylsøker:** Person som kommer til Norge på egenhånd og ber om beskyttelse. Kan få midlertidig opphold under søknadsprosessen. Dersom søknaden blir godkjent får søkeren status som flyktning.
- **Flyktning:** Person har fått oppholdstillatelse i Norge og er /skal bosettes i en kommune.
- **Kvoteflyktning:** Person som oppfyller FNs flyktningkonvensjon, og som Norge tar imot etter forespørsel fra FN. Blir bosett direkte i en kommune.
- **Opphold på humanitær grunnlag:** Oppholdstillatelse på grunn av sterke menneskelige omsyn eller særlig tilknytning til Norge. Mest enslige mindreårige og personer utsatt for menneskehandel.

OM RETTIGHETER OG TILBUD I TANNHELSETJENESTEN

Fylkeskommunene har ansvar for at nødvendig tannhelsehjelp er tilgjengelig for alle som bor og midlertidig oppholder seg i fylket, herunder flyktninger, personer med opphold på humanitært grunnlag, asylsøkere som bor eller oppholder seg på asylmottak. Retten gjeld uavhengig av om asylsøkeren bor privat eller i asylmottak.

Den offentlige tannhelsetjenesten gir tilbud til de som hører til prioriterte grupper definert i lov om tannhelsetjenesten. Flyktninger og asylsøkere i alderen 0- 20 år har som andre barn og unge rett til innkalling og undersøkelse fra den offentlige tannhelsetjenesten.

Ungdom i alderen 19 – 20 år må betale 25 % av takster i den offentlige tannhelsetjenesten. For voksne gjelder prinsippet om egenbetaling.

Mer informasjon om rettigheter:

1. «Veileder for helsetjenestetilbudet til asylsøkere, flyktninger og familiegjenforente» IS-1022 oppdatert 16. oktober 2018, Helsedirektoratet.
2. «Veileder om kommunikasjon via tolk for ledere og personell i helse- og omsorgstjenestene» IS-1924

BEHANDLINGSTILBUD

Flyktninger og asylsøkere i alderen 0 – 20 år har som andre barn og unge rett til tannhelsetjenester etter følgende retningslinjer:

Referanse: veileder for helsetjenestetilbudet til flyktninger, asylsøkere og familiegjennforente (IS-1022)

- Flyktninger, asylsøkere og familiegjennforente i de prioriterte gruppene listet opp i tannhelsetjenesteloven § 1-3 bokstav a til e, skal tilbys tannhelsehjelp fra den fylkeskommunale tannhelsetjenesten i den fylkeskommunen de oppholder seg i på lik linje med andre som oppholder seg i fylket.
- I retningslinjene for Den offentlige tannhelsetjenesten i Troms heter det at pasienter som er tilflyttet fra andre fylker eller land skal ha innkalling så snart som mulig for å kartlegge tannstatus og risikonivå, med mindre man har sikre opplysninger om tannstatus og siste undersøkelse på forrige bosted. Deretter innplasseres pasienten i ordinært innkallingsregime etter risikonivå (max 24 mnd gjelder).
- Det vil normalt ikke være forsvarlig å starte opp med tannregulering før personen har fått innvilget permanent opphold. Tannregulering er delvis Folketrygdfinansiert, men ofte med høye egenandeler.
- **0-18 år:** All tannbehandling, med unntak av tannregulering, er gratis dersom den utføres i den offentlige tannhelsetjenesten.
- **19-20 år:** Egenandelen på 25 % av behandlingens kostnad skal betales av pasienten. Dersom egenandelen er større enn det pasienten kan betale, skal søknad om tilleggsytelser sendes av beboeren til UDIs regionskontor, sammen med et behandlingsforslag og et kostnadsoverslag fra tannlegen.

HUSK: Informer beboerne om at de må ha med helseinformasjon og id- kort ved besøk på tannklinikken.

Dersom det er tvil om en asylsøker er over eller under 18 år, skal personen behandles som mindreårig inntil utlendingsmyndighetene har fattet vedtak i personens asylsak, og herigjennom besluttet personens alder.

BRUK AV TOLK

I mange tilfeller er det nødvendig at kvalifisert tolk hjelper tannhelsepersonell i forbindelse med undersøkelse og behandling. Det å bruke kvalifisert tolk er viktig for å ta vare på brukeren sin rettsikkerhet. Ved behandling av barn og andre i prioriterte grupper blir utgifter til tolk dekt av den offentlige tannhelsetjenesten.

Ved undersøkelse eller vanlig konserverende behandling er det normalt ikke nødvendig med tolk. Dersom irreversible inngrep skal utføres (trekking) eller vanskelige behandlingsvalg skal tas, er det normalt nødvendig med tolk.

Ved behandling av personer i statlig mottak som ikke er prioritert etter tannhelsetjenesteloven, bør kommunen dekke utgifter til tolketjeneste, uavhengig av om behandlingen er utført av DOT eller hos privatpraktiserende tannlege (jf. rundskriv 1-23/99).

BARN MED INNVANDRERBAKGRUNN

Innvandrere er en sammensatt gruppe, og det er sosial ulikhet mellom innvandrere på samme måte som hos etnisk norske borgere. Kunnskap om tannhelse i ulike innvandrergupper kan være mangelfull. Grupper av barn med innvandrerbakgrunn har en større risiko for å utvikle tannsykdommer.

Barn av innvandrerbakgrunn skal ifølge de nye nasjonale retningslinjene fra Helsedirektoratet ha høy oppmerksomhet og tett oppfølging.

Tiltak/delmål for samarbeid mellom DOT og asylmottakene:

- Sikre at alle barn og unge ved mottak får tilbud om tannhelsetjenester, inkludert forebyggende tjenester, og derved får ivaretatt sine rettigheter til nødvendig tannhelsehjelp.
- Sikre barn og unge 0-18 år får gratis tannhelsetjeneste og at unge 19-20 år får tjenester til 75% prisreduksjon.
- Sette i verk helsefremmende og forebyggende tiltak som medfører bedre tannhelse for barn/unge på mottak.
- Legge til rette slik at barn/unge og foresatte blir i stand til å ivareta tannhelsen.
- Legge til rette for at barn/unge får et helhetlig tilbud som er tilpasset egne behov.
- Etablere gode samarbeidsrutiner mellom mottak og DOT.
- Kvalitetssikre tannhelseinformasjonen slik at barn/unge og foresatte får et helhetlig tilbud tilpasset eget nivå, språk og behov.

LOVER OG REGELVERK

- Lov om tannhelsetjenesten (1983)
- Veileder «Helsetjenestetilbudet til asylsøkere, flyktninger og familiegjenforente» IS-1022 (med endringer oppdatert 2018)
- Lov om pasient og brukerrettigheter (1999)
- Lov om helsepersonell (1999)
- Veileder «God kommunikasjon via tolk, veileder om kommunikasjon via tolk for ledere og personell i helse- og omsorgstjenesten,» IS-1924
- Nasjonal strategi om innvandreres helse 2013-2017 «Likeverdige helse- og omsorgstjenester – god helse for alle»
- Veileder «Når du trenger tolk, veileder for kjøp av tolketjenester i offentlige virksomheter» Integrerings- og mangfolds direktoratet (IMDi)
Tolkeportalen.no

UNDERVISNINGSMATERIELL

Flyktningetjenesten i kommunene har et introduksjonsprogram for flyktningene der alle beboere på mottakene deltar. Mange temaer blir tatt opp i løpet av ett år, og vi ønsker at tannhelse blir et obligatorisk tema inn i års programmet der tannhelsepersonell deltar med undervisning og informasjon om tannhelse.

Det er også viktig at tannhelsepersonell har undervisning på voksenopplæringene i kommunene.

Tips til undervisningsmaterieill:

1. Sunn start sin undervisning pakke om munnhelse www.sunnstartnorge.no
2. DVD fra Norsk Tannvern; Happy teeth og veiviser til god tannhelse. Gratis nedlastning og på flere språk.
3. Materieill på aktuelle språk fra Norsk Tannvern
4. Verktøy og undervisningsopplegg fra tannhelsetjenesten i Troms fylkeskommune, ordlister for undervisning, matplakater etc ligger på ansattportalen – tannhelse - for ansatte – gruppe A – flyktinger og asylmottak.

VEDLEGG:

TROMS fylkeskommune
ROMSSA fylkkasuohkan

SAMARBEIDSKONTRAKT.

MÅL: Optimal tannhelse blant barn og unge 0-20 år som bor på mottak.

Mellom tannhelsetjenesten i Troms fylkeskommune, med tannklinikken:

..... Og

..... mottak, som er

Statlig mottak

Transitt mottak

Akutt mottak

EMA mottak

Annen type mottak .....

Kontaktperson tannhelsetjenesten .....

Tlf..... E-post .....

Kontaktperson mottak .....

Tlf ..... E- post .....

Kontaktperson helsetjenesten/helsesøster i kommunen:

.....

Tlf ..... E-post .....

Underskrift mottak ..... Dato .....

Underskrift tannhelsetjenesten ..... Dato .....

Kontraktvarighet ..... år

Flyktninger og asylsøkere i alderen 0 – 20 år har som andre barn og unge rett til tannhelsetjenester etter følgende retningslinjer:

Referanse: veileder for helsetjenestetilbudet til flyktninger, asylsøkere og familiegjenforente (IS-1022)

Flyktninger, asylsøkere og familiegjenforente i de prioriterte gruppene listet opp i tannhelsetjenesteloven § 1-3 bokstav a til e, skal tilbys tannhelsehjelp fra den fylkeskommunale tannhelsetjenesten i den fylkeskommunen de oppholder seg i på lik linje med andre som oppholder seg i fylket.

I retningslinjene for Den offentlige tannhelsetjenesten i Troms heter det at pasienter som er tilflyttet fra andre fylker eller land skal ha innkalling så snart som mulig for å kartlegge tannstatus og risikonivå, med mindre man har sikre opplysninger om tannstatus og siste undersøkelse på forrige bosted. Deretter innplasseres pasienten i ordinært innkallingsregime etter risikonivå (max 24 mnd gjelder).

Det vil normalt ikke være forsvarlig å starte opp med tannregulering før personen har fått innvilget permanent opphold. Tannregulering er delvis Folketrygdfinansiert, men ofte med høye egenandeler.

0-18 år: All tannbehandling, med unntak av tannregulering, er gratis dersom den utføres i den offentlige tannhelsetjenesten.

19-20 år: Egenandelen på 25 % av behandlingens kostnad skal betales av pasienten. Dersom egenandelen er større enn det pasienten kan betale, skal søknad om tilleggsytelser sendes av beboeren til UDIs regionskontor, sammen med et behandlingsforslag og et kostnadsoverslag fra tannlegen.

Vennligst fyll ut, og lever skjemaet til kontaktperson.

Informér beboer om å ta med ID –kort til tannklinikken.

Informasjon til tannklinikken om asylsøkere 0 - 20 år

Kryss av:

Jeg ønsker tannhelsetjenester og samtykker i å gi informasjon om min helsetilstand og eventuell medisinbruk som har betydning for tannhelse og tannbehandling:

Navn ..... Fødselsdato/nummer .....

Nasjonalitet ..... Språk du forstår .....

Når kom du til Norge? ..... Behov for tolk? .....

Foresatt/verge ..... Telefon .....

Helseopplysninger/helseskjema fylles ut og vedlegges.

Mottak .....

Ankomst mottak dato .....

Kontaktperson på mottaket .....

Telefon til kontaktperson .....

Dato .....Underskrift .....

Til asylmottak i Troms fylke

Informasjon om tannhelsetjenester til asylanter

Tilbudet til helsetjenester for asylsøkere, flyktninger og innvandrere styres av retningslinjer fra Helsedirektoratet <https://helsedirektoratet.no/asylsokere-flyktninger-og-innvandrere>. (Veilederen for helsetjenestetilbudet til asylsøkere, flyktninger og familiegjenforente, IS-1022(2003/2010) Oppdatert: 10.18)

Den offentlige tannhelsetjenesten kan gi informasjon om forebyggende tiltak på mottaket og skal gi et regelmessig og oppsøkende tilbud til de prioriterte gruppene i tannhelsetjenesteloven på mottaket. Den viktigste av disse gruppene er gruppen 3-18 år.

Når det gjelder voksne med behov for tannbehandling, vises det til Lov om helsepersonell. Alle tannleger har plikt til å yte øyeblikkelig hjelp. Hvis tannlegen ikke har kapasitet til å hjelpe, skal tannlegen være behjelpelig med å finne time hos andre dersom det dreier seg om øyeblikkelig hjelp.

Det er ønskelig med tett dialog mellom asylmottaket og tannklinikken. Det er behov for kontinuerlig avklaring av hvor mange beboere som er på mottaket, spesielt antall barn, samt hvilken status asylantene har og hvor lenge de sannsynligvis blir boende før retur eller overflytting til bostedskommune. Det vil være til gjensidig nytte å etablere en god dialog med tannklinikken, hvor beskrivelse av plager kan gis ved henvendelse til tannklinikken.

Det er viktig at pasienter med tann smerter som skal igjennom omfattende behandling på tannklinikken har tolk. Har mottaket rutiner for dette? Finnes det kvalifisert personell på mottaket som kan bidra? Hvis ikke er det viktig at tannklinikken får beskjed slik at de kan bestille telefon tolk, dette spesielt til akutt timene. Det er mottaket som bør bestille tolk til voksne betalende, fordi tannhelsetjenesten ikke betaler for disse tolketjenestene. Tannhelsetjenesten vil gi informasjon om når de mener det er nødvendig med tolk.

Når det gjelder forebyggende tiltak er de generelle anbefalingene puss med fluortannkrem to ganger daglig og kostholdsinformasjon ved behov. Det er lett å få dårlige kostvaner på et asylmottak. Personell fra tannklinikken kan i samarbeid med helseansvarlig ved mottaket gi innspill og forslag til gode kostvaner om det er ønskelig. Ta kontakt med tannklinikken for nærmere samtale og planlegging av tiltak/undervisning. Det viktigste budskapet vi kan gi dem er: Vann som tørstedrikk, og tannpuss morgen og kveld.

Sammen kan vi få til noe som kan være positivt og viktig for beboerne på asylmottaket.

Vennlig hilsen

Tannhelsetjenesten i Troms fylke

Tannklinikk: .....

V/.....

«Guidelines» til tannklinikker som har asylmottak

KOMMUNEN:

Ta kontakt med kommunen for å få løpende oversikt over eksisterende og nye, planlagte asylmottak i kommunen. Det ligger også oversikt på sidene til UDI over mottak ordnet fylkesvis.

ASYLMOTTAK:

Tannklinikken, ved klinikkssjef bør ta umiddelbar kontakt med ledelsen for asylmottaket for informasjon om avklaring av forventninger og tilbud om tannbehandling. (Besøk eller telefon) Det er den offentlige tannhelsetjenestens oppgave å drive forebyggende arbeid rettet mot alle typer mottak, og gi et regelmessig og oppsøkende tilbud til prioriterte grupper på mottaket.

1. Få oversikt over antall beboere og hvor mange de er. Gjerne også hvilken type asylsøkere som kommer.
2. Etablere rutiner for tilbakemelding til klinikken ved endringer i antall i prioriterte grupper.
3. Behandlingstilbud på offentlige klinikker til prioriterte grupper 0 – 18 år
4. Behandling: Akutt smertebehandling
  - Trekking av melketenner
  - Trekking av permanente tenner
  - Ekstirpasjon av pulpa/ midlertidig fylling
5. TOLK:

All akutt tannbehandling som innebærer trekking av tenner, krever tolk.

Tannklinikken skal bruke tolketjenester etter de avtaler fylkeskommunen har.

Hvis denne tjenesten ikke kan stille umiddelbart, ved kapasitetsproblemer:

. Kan behandlingen vente – evt. med medikamentell behandling inntil videre?

. Har asylmottaket tolk som kan avhjelpe?

6. Voksne med tannverk
  - Ikke prioritert gruppe i offentlig klinikk
  - Kan ringe privatpraktiserende tannleger, Helsepersonell loven § 7: alle tannleger har plikt til å hjelpe akutt. Hva må behandles umiddelbart?:
    - Abscesser
    - Pericoronitter
    - Hevelser/infeksjonstilstander
    - Akutte traume

Hvis tannlegen ikke har kapasitet til å ta imot akutt, skal de i henhold til helsepersonell loven være behjelpelig med å finne time hos andre.